

Prof. Ing. Albert Bradáč, DrSc.

Brno

albert.bradac@post.cz

Datová schránka ID 6kcjj48

Vážený pan

Mgr. Bohuslav Sobotka

předseda vlády České republiky

nábřeží Edvarda Beneše 4

118 01 Praha 1 - Malá Strana

ID: trfaa33

V Brně dne 18. 8. 2017

Věc: Otevřený dopis k tristnímu vztahu státní moci k soudním znalcům

Vážený pane předsedo vlády,

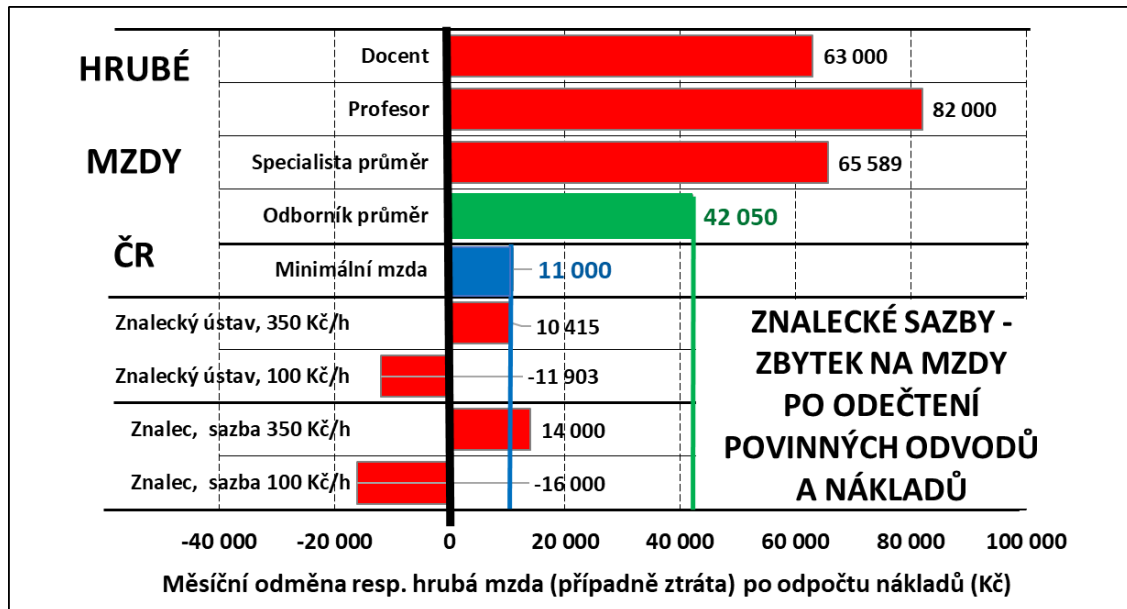
dovoluji si obrátit se na Vás s problematikou tristního vztahu státní moci k soudním znalcům (podle zákona jen „znalcům“). Problematika sice spadá do gesce Ministerstva spravedlnosti, ale tento resort podle mého názoru problematiku řeší spíše jen ze strany potřeb justice, nikoliv znalců. Přitom k dnešnímu dni je v seznamu ministerstva zapsáno 8 965 znalců – fyzických osob, 181 výzkumných ústavů a součástí vysokých škol a 140 jiných organizací s oprávněním ke znalecké činnosti.

Jsem starší člověk (77), celých 47 let jsem vykonával znaleckou činnost v různých oborech. Řadu let jsem vedl Ústav soudního inženýrství Vysokého učení technického v Brně, kde jsme mj. zpracovávali a zpracováváme znalecké posudky v oblasti analýzy silničních nehod (mj. analýza nehod pana Alexandra Dubčeka, v poslední době v řadě mediálních kauz), oceňování nemovitostí, podniků, motorových vozidel, stavební a strojní vady, poruchy a havárie a další, v těchto oblastech provádíme i vědeckou činnost. Zavedli jsme akreditované magisterské a doktorské studium soudního inženýrství, v přípravných kurzech soudního znalcství u nás absolvovaly čtyři tisíce budoucích znalců. Jsem autorem mj. základních učebnic vědecky podaného soudního inženýrství, oceňování nemovitých věcí a analýzy silničních nehod.

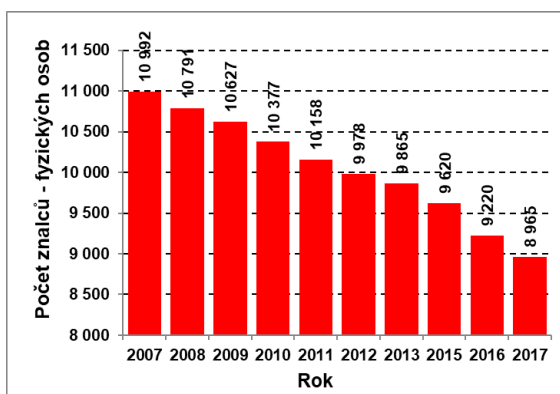
Tolik jen k tomu, že mám v oboru soudního znalcství značné zkušenosti. Nyní, na sklonku mé aktivní činnosti, mne ale stále trápí postoj státní moci k těmto, pro orgány veřejné moci tak potřebným, odborníkům. Projevuje se to zejména v následujících oblastech:

- Obecně v oblasti předpisů o znalecké činnosti: Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, je sice z roku 1967, byl však apolitický a řadu let nepotřeboval změnu. Po roce 1989 vyvstala (zřejmě politická) potřeba jeho novelizace. Byla zde ze strany Ministerstva spravedlnosti řada pokusů o nový zákon, ty však skončily buď vrácením z poslanecké sněmovny nebo z legislativní rady vlády. Úspěšná byla až velká novela č. 444/2011 Sb., jež zavedla řadu nových víceméně potřebných opatření. Následující návrh nového zákona, jenž je nyní v Poslanecké sněmovně (a asi již nebude přijat) včetně důvodové zprávy se ovšem tváří, jakoby tato obsáhlá novela neexistovala. Výsledkem těchto průběžných snah je celá desetiletí nejistota znalecké obce o budoucnosti; přitom podle mého názoru je novelizace zcela zbytečná, nyní uváděné problémy vyřešila uvedená velká novela.
- Velmi palčivým problémem je otázka hodinových sazeb odměn při podávání posudků znalci a znaleckými ústavy pro orgány veřejné moci. Poslední novela příslušné prováděcí vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb. byla v roce 2002 (č. 432/2002 Sb.); celých 15 let pak nebyla vyhláška, a tedy ani hodinové sazby, novelizována. **Sazby vyhlášky jsou přitom neuvěřitelně nízké. Znaleckým ústavům, včetně vysokoškolských, po odečtení povinných odvodů na sociální a zdravotní pojištění za**

zaměstnance a režijních nákladů, které musí zohledňovat i při nulovém zisku, neumožňují proplacení ani minimální mzdy pracovníkům, kteří se na zpracování posudku podíleli, u nižších hodinových sazeb vytvářejí ztrátu. Tato situace by mohla vést i k tomu, že by se vysoká škola mohla dostat do rozporu s právními předpisy za poskytování nepovolené podpory soudům a dalším orgánům veřejné moci. Přitom, je-li znalec resp. znalecký ústav k podání posudku přibrán orgánem veřejné moci, nemůže vypracování posudku odmítnout. S průměrnou mzdou odborníků nelze sazby srovnávat ani zdaleka, jak plyne z následujícího grafu (podrobné výpočty jsou uvedeny v příloze).

- Obdobně je tomu u znalců jednotlivých; přitom sazby advokátů a notářů, tedy osob s obdobným vysokoškolským vzděláním (a znalci jsou nuceni absolvovat ještě speciální výchovu pro znaleckou činnost) podle příslušných předpisů jsou čtyřnásobné (znalci a znalecké ústavy 100 až 350 Kč/h, advokáti a notáři od 1000 Kč/h). Výsledkem je stále klesající počet znalců a znaleckých ústavů, jak je zřejmé níže z grafů; od roku 2009 do roku 2017 například počet vědeckých a vysokoškolských znaleckých ústavů poklesl o 37 procent. Vzhledem k absenci novelizace se rozpory nadále více a více prohlubují, razantně pak v poslední době, kdy se zvyšují mzdy všem zaměstnancům ve veřejném sektoru (a snad dokonce i vězňům), jen znalcům nikoliv, jakoby neexistovali; přitom jsou vlastně rovněž odborníky placení státem. Je tedy třeba problematiku urychleně řešit, například jednoduchou novelou vyhlášky č. 37/1967 Sb. změnou sazeb znaleckých odměn na jednotnou částku, s vyšší obdobnou jako u advokátů a notářů. Údajně jedním z důvodů je trvale negativní postoj Ministerstva vnitra k úpravě znaleckých sazeb, přitom ale dle písemného vyjádření tohoto ministerstva nikdy na znalečné vyšší prostředky nepožadovalo.

- Dalším problémem je standardizace znaleckých postupů. V poslední době je řada mediálních kauz, kdy jsou zdůrazňovány rozdíly v závěrech znalců. Samozřejmě rozdíly zde mohou být, jedná se zpravidla o složitou problematiku, k níže často není ani dostatek podkladů, jak skutkových, tak v dané oblasti vědy. Bylo by na místě cíleně podporovat a rozvíjet forenzní vědy a znalecké postupy standardizovat. Například v roce 1985 Ministerstvo spravedlnosti ČR iniciovalo a uhradilo vytvoření obsáhlé Příručky znalce – analytika silničních nehod, kterou distribuovalo znalcům daného oboru. Po půl roce následovalo přezkoušení poradních sborů předsedů krajských soudů a následně ostatních znalců. Výsledkem bylo, že třetina znalců se vzdala znaleckého oprávnění a následně velmi stoupla úroveň znalecké činnosti. Bohužel od té doby jsou zde jen proklamace resortu justice, s nulovým výsledkem.

Je ještě řada dalších problémů; podrobně jsou shrnuty v příloženém článku z časopisu Soudní inženýrství.

Na uvedenou situaci jsem opakovaně podrobně upozorňoval resort spravedlnosti, zajistili jsme pro něj překlady německých a rakouských předpisů, upozorňovali i předsedové profesních znaleckých sdružení, představitelé univerzit, výsledek je však stále nulový, převážně nestojíme ani za odpověď. Podrobnou informaci jsem nedávno poslal také na vedení dvanácti hlavních politických stran a hnutí, včetně Vaší strany, od žádné jsem ale rovněž nedostal odpověď.

Ve znalecké obci se rozmáhá nespokojenost, odborníci logicky dávají přednost jiné lépe hrazené činnosti, při které nikdo nevyhrožuje vyššími a vyššími sankcemi, nehrozí žaloby ze strany neúspěšných stran sporu o náhradu škody, návrhy na trestní řízení nebo na odvolání z funkce znalce, případně vláčení v médiích, takže lhůty soudního řízení se následně prodlužují; z resortu justice jsem přitom dostal soukromou informaci, že znalci mají smůlu, když nemají svou jednotnou komoru resp. lobby.

Věřím, vážený pane předsedo vlády, že zvážíte uvedenou situaci a vláda provede nutnou nápravu, včetně uplatnění zvýšených nákladů na znaleckou činnost v nejbližším státním rozpočtu.

S díkem a přáním pěkných dní

prof. Ing. Albert Bradáč, DrSc.

profesor oboru Soudní inženýrství Ústavu soudního inženýrství VUT v Brně
znalec v oborech stavebnictví, doprava, ekonomika – oceňování nemovitostí
čestný člen Asociace znalců a odhadců ČR a Konfederace občanských sdružení znalců a odhadců
šéfredaktor časopisu Soudní inženýrství

Příloha: Článek „Ekonomické a další problémy výkonu znalecké činnosti v ČR“ (časopis Soudní inženýrství č. 4/2016, str. 156 až 165)

Kopie na vědomí:

1. Pan JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., ministr spravedlnosti (ID kq4aawz)
2. Pan Milan Chovanec, ministr vnitra (ID 6bnaawp)
3. Česká tisková kancelář (ctk@ctk.cz)
4. Ev. další media a znalci